

GARATA

Jesus hã h'yy ka'eeh do Garata häd näng do panang
bã habong do hã Paw-Ro ma erih do hahÿh

Kedëng do ky n'aa hahÿh

1 Jesus mejũũ do see ÿ ti hÿ Paw-Ro. Ajyy ÿ rasëew hõm do hyb n'aa nado Kristo mejũũ do see ÿ wén hado däk. Ajyy sa kyy gó nado tii. Jesus Kristo kyy gó né tii. P'op Hagä Do ta Yb, dejëp do mahang Jesus ganä wät hanoo do kyy gó na-ãäj hë.

²Ër hÿÿj hedoo do pa ÿ habong do sa sii ÿ edëng bëeh, Jesus hã h'yy ka'eeh doo, Garata hãj n'aa bã jé pad'yyt hë bë panang bã kahet'aa doo.

³ÿ karën P'op Hagä Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ãäj hë ky en'yym bë hã. ÿ karën baad ub Kristo bë rah'yyb en'yym. ⁴Jesus né hë tii, P'op Hagä Do ër Yb karën doo da, ta daaj hë takan'oo däk dajëb hã, nesaa do ër moo bok do sãm, ër tabed'ëep hyb n'aa, da hë Nesaa Do Yb mejũũ doo da habok doo da ër naboo bong hyb n'aa kã. ⁵Taw'ãäts hë P'op Hagä Do hã ji j'aa etsëe had'yyt hë. ÿÿ. Tii d' né hë. Taw'ãäts hë.

Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã rah'yy kawereem do ky n'aa hahÿh

⁶ÿ hyb n'aa tón, nayyw hë né hë bë du doo do hyb n'aa bë beréd hõm P'op Hagä Doo, Kristo hyb n'aa né hë bë wë taky enyym, bë tagadoo doo. Panyyg see bë ky dahé däg kãn. ⁷Jesus panyyg hanãm do tii, ta wób sa noo né paawã, dooh panyyg hanãm do tado bã. Ta wób rakarën bë rawedii. Rakarën rah'ÿÿt Kristo ky n'aa hanãm doo. ⁸Ky n'aa kawas'ee däk da had'yyt hë jé ta see hadoo Jesus ky n'aa hanãm do ma metëek doo, bë ãã ma met'ëeg wät do paa nadoo doo. ÿ tado bã paawã, ããs wë hã hana do tado bã paawã na-ãäj hë ta see hã ma metëek doo, ky n'aa kawas'ee däk da. ⁹ÿ ab'aanh pooj jé bë ãã maher'ood wät doo: Ky n'aa kawas'ee däk da had'yyt hë jé ta see hadoo Kristo ky n'aa hanãm do bë tamaher'ood bã, pooj jé bë gadoo do nahadoo doo! Tabanesaa hënh hahõm do ti ma matëg oow.

¹⁰Ta ti ÿ erih do hã wyt ta maab hë, dooh hã ÿ raj'aa etsë do jawén ÿ awäd bã. P'op Hagä Do ÿ taj'aa etsë ÿ karën. Ta wób ÿ karën ÿ h'yyb en'yym g'eeh? Dooh. Da hë ÿ karën nã bã paawã ta wób ÿ h'yyb enãw up, dooh Kristo karom ÿ do bã paawã.

¹¹ Baad bë ÿ maher'oot hahÿ wakān haa: Kristo ky n'aa hanām do bë ÿ ma met'ëëg wāt doo, dooh ajyy sa hanaa tado bä. ¹² Dooh aj'yy tado bä hã ÿ tab'ëës do ta panyyg. Dooh ÿ rama met'ëëg bä ta tii. Jesus Kristo né hē tii, ta ti met'ëeh do hã ÿÿ.

¹³ Bë ky n'aa napäh paa nyy da p'ooj ub Judah buuj ky n'aa jew'yyk do mejũũ doo da ÿ bawäd wāt. Bë ky n'aa napäh nyy da tak'ëp ÿ paa rejãã P'op Hagä Do karapee, Kristo hã h'yy ka'eeh doo. Bë ky n'aa napäh na-ããj hē tak'ëp ÿ karēn paawä Kristo hã h'yy ka'eeh do ÿ gawats'iik ti noo gó. ¹⁴ Tak'ëp paa ÿ ma kamet'ëëg wāt Judah buuj ky n'aa jew'yyk doo, baad paa ÿ ky daheeh. Ti hyb n'aa ÿ akog bong paa hajök Judah buuj nemon ÿÿ ma kamet'ëëk doo. Tak'ëp paa ÿ karēn ÿ ky daheeh sahõnh hē ãã wahë makũ met'ëëk do hã. ¹⁵⁻¹⁶ Tii bä kä, tii da né hē ÿ bawäd né paawä, P'op Hagä Do metä wāt hã ÿ ta T'aah, ÿ tah'yy gan'yyh ta hã tan'oo bä, Judah buuj nadoo do hã ta ky n'aa ÿ maher'oot hyb n'aa. P'ooj ub, ãn ÿ wog gó ÿ basuun nä bä, tsyt hē ÿ P'op Hagä Do asëew däk. Taky ennym do hyb n'aa hã ÿÿ, nes'aa né paawä ÿÿ, hã ÿ tabanoo ta wë ÿ moo wāt hyb n'aa. Tii bä, ta T'aah hã ÿ tamet'ëeh P'op Hagä Do h'yyb däng noo gó, dooh ÿ eaaj bä ajyy sa hã nyy d' ÿ bad'oo. ¹⁷ Dooh na-ããj hē Jerusarēnh hēnh ÿ ahõm bä, pój ÿÿ jé Jesus mejũũ do rabahado padëëk do sa wë ÿ beanh hyb n'aa paawä. Dooh. Nayyw hē ÿ bahõm paa Arab häd näng do häj n'aa hēnh. Ta jawén, tii b' naa Damas-Ko panang hēnh ÿ babaaj hõm kån.

¹⁸ Tii bä kä, tamawoob hē ta baab jawén paa bä, Jerusarēnh hēnh ÿ bahõm kån, Peed ÿ baheg'ããs hyb n'aa. 15 ta ãh ta pa ÿ baym. ¹⁹ Ta tii bä na-ããj hē ÿ bahapäh Tsijaag, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hÿÿj.^a Jesus mejũũ do wób, dooh ÿ hapëë bä ti noo gó. ²⁰ P'op Hagä Do matym gó bë ÿ maher'oot: Te hub né hē hahÿ ÿ erih doo. Dooh ÿ noo kanesa bä. ²¹ Ta jawén ÿ bahõm kån Sirija, Siris häd enäh do sa häj n'aa hēnh. ²² Kristo hã h'yy ka'eeh do Judah buuj häj n'aa bä, jé pad'yyt hē sa panang hēnh rakahet'aa doo, dooh ÿ rahapëë nä bä ti noo gó. ²³ Jããm hē hahÿ ÿ raky n'aa napäh. Hahÿÿ d' sa kyyh: "Aj'yy p'ooj ub ãã tarahejãã doo, hÿÿ kä tama met'ëëg kån Kristo ky n'aa p'ooj ub takarēn do tagawats'iik do paah", näk mä sa kyyh. ²⁴ Ta ti ÿ raky n'aa napäh bä, P'op Hagä Do raj'aa etsë hëp ÿ n'aa.

^a 1.19 Tsijaag, Jesus hÿÿj. Sét hē sa ÿÿn.

2 Ti m', 14 ta baab jawén paa bä, p'aa hēnh Jerusarēnh hēnh ŷ bahōm. Béh-Nabéh sii ŷ bahōm. Tiit ŷ mahūūm si ŷŷ. ²T'ī hēnh ŷ wén hōm, P'op Hagä Do metēeh hyb n'aa taw'āats hē né hē ŷ bahōm. Ta tii bä ŷ ats'yyt Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa ky n'aa nāng doo, ŷ maher'oot hyb n'aa sa hā nyy da Kristo ky n'aa hanām do Judah buuj nadoo do hā ŷ ma mehet'ēek doo. ŷ wén maher'oot, ŷ karēn ŷ baheg'āās séd rah'yyb hedo bä hā ŷŷ, ŷ ma mehet'ēek do hā. Séd rah'yyb nahedo bä paawä ŷ ma mehet'ēek do hā, daap paawä tii bä ŷ ma met'ēeg wät doo, da hē ŷ ma metēek do na-āāj hē, Jesus hā h'yy ka'eeh do wób ŷ da raky sēm do hyb n'aa ta ti raky n'aa napäh bä. ³Séd hā sa wahē n'aa hedoo do rah'yyb hedoo né hē hā ŷŷ, ŷ ma mehet'ēek do hā. Dooh ēnh ramejō bä Tiit, t'ī hēnh si ŷ hewäd nä doo, ta masuuj noo byyh kahōg hōm bä, Judah buuj nado né paawä. ⁴Ta wób ti tii d' karēn paawä tabad'oo. Jesus hā h'yy ka'eeh do oow né tii. Ēr mahang rakamekuuj bong rabaheg'āās hyb n'aa nyy da Kristo Jesus hyb n'aa, dooh sa ky n'aa jaw'yyk do ěr jeŷŷm wäd bä, neŷŷm doo gó ěr wén boo kán. Rakarēn paawä p'aa hēnh sa ky n'aa jaw'yyk do mejūū doo da ji bawät. Rakarēn paawä sa ky n'aa jaw'yyk do karom hadoo ji bahado dāk p'aa hēnh. ⁵Tii d' rakarēn né paawä, dooh tabad'op hē āā ky dahé bä sa kyyh, bē hyb n'aa, Kristo ky n'aa hanām doo, baad hadoo doo, baad tabenyw dāk hyb n'aa, ta panyyg kamanekuuj dāk hyb n'aa.

⁶Jerusarēnh bä Jesus hā h'yy ka'eeh do mahang rahyb n'aa jew'yyk do sa hā, sa wahē n'aa ky n'aa nāng do sa hā, baad ub ŷ ma mehet'ēek doo. Dooh ŷ ma mehet'ēek do jó ramejūū péh. (Ta ti ŷ her'ood né paawä, dooh ŷ ky s'ūūd bä sa hā Jesus sii rababok do paa hyb n'aa. Séd gó P'op Hagä Do ji tagadoo. Ky n'aa etsēeh doo, ky n'aa nets'äs do na-āāj hē tagadoo.) ⁷Dooh né hē ŷ ma mehet'ēek do jó ramejūū péh, ŷ hanāng. Rahapäh, hā ŷ P'op Hagä Do anoo, Kristo ky n'aa hanām do ŷ ma metēek hyb n'aa Judah buuj nadoo do sa mahang, Peed hā tabanoo do hadoo Judah buuj mahang tama metēek hyb n'aa. ⁸P'op Hagä Doo, Peed tahej'oonh doo, Judah buuj mahang Jesus mejūū do tabahadoo hyb n'aa, ŷ na-āāj né hē tahej'oonh Judah buuj nadoo do sa mahang Jesus mejūū do ŷ bahadoo hyb n'aa, rabahapäh. ⁹Ti m', Tsijaag, Peed, Jowāw daheeh, Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa hyb n'aa jew'yyk do ky n'aa enäh doo, rabahapäh bä nyy da P'op Hagä Do ŷ tasēew hōm tsyt hē, Judah buuj nadoo do mahang ŷ moo wät hyb

n'aa, Béh-Nabéh daheeh ÿ ragadoo sa h'yyb hataa ãã bahado däk hyb n'aa kä. Sa moo hub me ãã redëng tii bä, ãã ragadoo rametëeh hyb n'aa ta tii hä. Sa sii ãã kaner'oot noo gó, baad ub sa hä Judah buuj nadoo do mahang ÿ Béh-Nabéh daheeh ãã moo bok hyb n'aa. Ti nuuj jé Judah buuj mahang ramoo bok tii. ¹⁰Dooh ãã hä ramejõ bá. Jáãm hë ãã hä retsëë, Jesus hä h'yy ka'eeh do kas'uut do Jerusarënh panang bá habong do ãã hyb n'aa esee hyb n'aa, ãã masa hyb n'aa. Tii d' né da tak'ëp ÿ karën up ÿ bad'oo.

¹¹Än-Tijoka panang bá ãã wë Peed baheg'ããs noo gó, Peed ÿ nabuuj gedoo baad nadoo do hyb n'aa tabad'oo doo. ¹²Pooj jé dó baad Peed awa had'yyt hë Jesus hä h'yy ka'eeh do Judah buuj nadoo do sa sii. Tii bá kä, Än-Tijoka bá rakajaa ajyy Tsijaag hep'ëeh doo. Ti m' ta ti ajyy rakajaa bá kä, dawë hä Peed bawäd däk Judah buuj nadoo do sa mahänh. Dooh sa sii tawa wäd bá, Judah buuj wób ji masuuj noo byyh kahõk do hä ky kah'üüm do tajeÿÿm do hyb n'aa.^b ¹³Tii bá Judah buuj Jesus hä h'yy ka'eeh do ta tii bá habong doo, Peed mo n'aa me rabadoo däk na-ããj hë. J'ooj madäk doo me ti noo gó Peed bad'oo doo da tii d' na-ããj hë rabad'oo. Dawë hä rababoo däk Judah buuj nadoo do sa hÿÿj hedoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do sa mahänh.^c Béh-Nabéh sii hë sa h'yyb hata däg ti noo gó.

¹⁴Ti m', dooh baad hadoo doo, Kristo ky n'aa hanäm do metëeh doo da raboo boo bá ÿ bahapäh bá, sa hÿÿj hedoo do raty n'aa gesyyg däk^d ÿ bahapäh bá, sahõnh hë sa matym gó Peed hä ÿ ky hadoo: “Judah buuj né paawä õm, Judah buuj nadoo doo da mabawäd däk. Meréd hõm Judah buuj raky n'aa jaw'yyk doo. H'ëed hyb n'aa hÿÿ kä, mabad'oo do hä, makarën mamejüü Judah buuj nadoo do ër hÿÿj ky n'aa hedoo doo, Judah buuj ky n'aa jaw'yyk do

^b **2.12** Ti noo gó, Judah buuj Jesus hä h'yy ka'eeh do wób ramejüü Judah buuj nadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do sa masuuj noo byyh ragahõg hõm, jáãm hë tii bá P'op Hagä Do gadoo Judah buuj nadoo do red'oo do hyb n'aa. Judah buuj wób, Jesus hä h'yy ka'eeh doo, tii da ramejüü Judah buuj nadoo do rabad'oo, Judah buuj wób Jesus hä h'yy kana'eeh do rajeÿÿm do hyb n'aa. Sa hä rawén jeÿÿm, ta ti rarejää sa ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh doo.

^c **2.13** Ti noo gó, jáãm hë Judah buuj rabawa Judah buuj nadoo do sa sii, Judah buuj nadoo do sa masuuj noo byyh ragahõg hõm bá. Tii da né sa ky n'aa jaw'yyk do mejüü. Jesus hä h'yy ka'eeh do sa mahang dooh tii d' tahado wäd bá. Séd gó ji P'op Hagä Do gadoo Jesus hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ääts hë né hë paawä Judah buuj nadoo do sii Peed bawa. Ta tii bá heg'ãas do Peed raky n'aa her'oot ta wób sa hä Peed jeÿÿm. Ti hyb n'aa dooh takarën bá Judah buuj nadoo do sii tawa bá heg'ãas do sa matym gó. Ti hyb n'aa tsyt hë tabawäd däk, tahapëë né paawä dooh ji masuuj noo byyh kahõg hõm do hyb n'aa ji P'op Hagä Do gadoo.

^d Rawén ty n'aa ges'yyk, dooh Garata häj n'aa buuj Jesus hä h'yy ka'eeh do sa masuuj noo byyh kehõg bá. Ti hadoo né hë P'op Hagä Do gadoo na-ããj hë sa hä Peed hapëë né paawä, ta ty n'aa ges'yyk ta sii wa do paah, ta wób tajeÿÿm do hyb n'aa. J'ooj madäk do ta h'yyb.

ragadoo sa hã magadoo hyb n'aa, òm né heréd hõm paawä tii?^e
 15 Te hub né hẽ, Judah buuj taah ẽr bahadoo do hyb n'aa Judah
 buuj né hẽ ẽer. Dooch ta wób, baad nadoo do moo heb'ooch do ẽr
 ado bã.^f 16 Dooch né paawä baad nadoo do moo heb'ooch do ẽr ado
 bã paawä, ẽr hapäh, jããm hẽ Jesus Kristo hã ji h'yy ka'eeh do hyb
 n'aa baad ji wén hado däk P'op Hagä Do matym gó. Jããm hẽ Jesus
 hyb n'aa ji tagadoo. Dooch Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh
 do hyb n'aa tado bã. Ẽr na-ããj hẽ, Judah buuj, Kristo Jesus hã ẽr
 h'yy kae däk baad ẽr bahado däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym
 gó, ẽr tagadoo hyb n'aa. Dooch Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky
 daheeh do hã ẽr daab yb wäd bã. Dooch hajaa pé baad tabahado
 däk P'op Hagä Do matym gó Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü do
 taky daheeh do hyb n'aa. 17 Hÿÿ kä, ẽer, Judah buuj hedoo doo,
 Kristo hyb n'aa kä ẽr karën do hyb n'aa baad ẽr bahado däk P'op
 Hagä Do matym gó, baad nadoo do moo heb'ooch do ẽr bahado
 däk Judah buuj nadoo do nemuun, nãk ẽr buuj wób. Nyy d'
 rahanãng pé ta tii? Kristo hyb n'aa g'eeh nesaa do moo heb'ooch
 do ẽr bahado däk? Dooch. Dooch tii d' tado bã! 18 P'op Hagä Do ky
 n'aa jaw'yyk do ky nadaheeh do ji bahadoo, p'aa hẽnh ji du do bã
 Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã ji daab yb bã, pooj jé ji eréd hõm
 doo.^g 19 Dooch taw'ããts hẽ tado bã p'aa hẽnh ÿ du do bã ÿ daap yyp
 Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã. Mosees ky n'aa jaw'yyk do dajëb hã
 ji taky n'aa etyy do hyb n'aa, ÿ paa dajëb wät hadoo ta hã.^h Hÿÿ
 kä, tamanejõ wät do hyb n'aa hã ÿÿ, ÿ hajaa P'op Hagä Do karën
 doo da ÿ bawät. 20 Hahÿÿ d' ÿ hanãng pé ti ta ky n'aa jaw'yyk do
 hã ÿ paa dajëb wät do hadoo ÿ baher'oot bã: Kristo sii ÿ kepëem
 däk do hadoo b'aa kajatsëk do hã tadajëp noo gó. Gawatsig hõm
 pooj jé ÿ bawät do paah. Kristo ti hÿÿ kä hëp ÿÿ gó hawät doo.
 Da hẽ, badäk hahÿÿ bã ÿ bawät nä bã, ÿ h'yy kae had'yyt hẽ P'op
 Hagä Do T'aah hã, hã ÿ kamahãn do hã, hëp ÿ n'aa dajëp do hã.ⁱ
 21 Jããm hẽ P'op Hagä Do ẽr wẽ taky ennyem do hyb n'aa baad ẽr

^e 2.14 Dooch né paawä Peed her'ood bã Judah buuj nadoo do sa hã sa masuuj noo byyh ragehõg hõm hyb n'aa, tii d' tahanãng pé dawëë tabawäd däk do sa mahãnh, Judah buuj wób rakajaa bã.

^f 2.15 Judah buuj ramaneëenh ta wób "baad nadoo do moo heb'ooch doo", sa ky n'aa jaw'yyk do raky nadaheeh do hyb n'aa.

^g 2.18 Hahÿÿ d' tahanãng pé tii: P'aa hẽnh ji daab yb bã Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hã, ta ti ji eréd wät do jawén paa bã, tii bã né hẽ nesaa do moo heb'ooch do ji bahado däk né hẽ, ji nahajaa do hyb n'aa sahõnh hẽ ji ky dahé bã. Dooch Jesus hã ji daap yyp do hyb n'aa tado bã nesaa do moo heb'ooch do ji hado bã.

^h 2.19 Dooch Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejõ wäd bã ji hã Paw-Ro hanãng péh.

ⁱ 2.20 Ti hadoo ẽr hã na-ããj hẽ. Paw-Ro bawät do hã ẽr tametëeh nyy da taw'ããts hẽ ẽr sahõnh hẽ ẽr babok.

wén hado däk ta matym gó. Dooh ÿ ty n'aa gesyyg bä ta tii. Ta ti ÿ wén her'oot, ji haja bä paawä baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó ta ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa, tii bä daap paawä Kristo dajëp!”, näng mä ÿ Peed hä.

3 H'yy ganahoot nä do hadoo bëeh, Garata buuj! Tak'ëp bë rawad'ii bong bë wén nahapëe wät baad hadoo doo! Jaa bë hä wadii? Baad ub né paa bë ÿ ma met'ëeg wät Jesus Kristo ky n'aa b'aa, kajatsëk do hä ji hyb n'aa dajëp doo. ²Sét ub ti ÿ eanh bë hä hÿÿ kä: P'op Hagä Do anoo bë hä ta Sahee, Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë ky daheeh do hyb n'aa g'eeh, Kristo hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa ta ky n'aa bë maa napäh noo gó? ³Tak'ëp bë h'yy ganahoot? Bë du do däk noo gó Kristo hä bë h'yy ka'eeh doo, bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee bë wén gadoo. Ta Sahee bë tah'yyb mahüüm. Bë karën apäh hÿÿ kä bë daaj hë bë hajaa doo me bë bahajaa pooj jé bë du doo doo? Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hä g'eeh bë karën bë daap yyp hÿÿ kä? ⁴Hajöng baad hadoo do bë bahapäh paa bë mahang. Daap hë g'eeh ta ti bë hä? ÿ karën paawä bë bahapäh, dooh daap hë tado bä.^j ⁵Wyt ta maab hë, ta Sahee P'op Hagä Do wén noo bë hä, hanäm do tawén pehuunh bë mahang, Kristo hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa, dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë ky daheeh do hyb n'aa tado bä.

⁶Bë hyb n'aa newë Abaraãm bad'oo doo. P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh do hyb n'aa né kä m', baad tawén hado däk paa P'op Hagä Do matym gó.^k ⁷Ti hyb n'aa kä, tii d' h'yy ka'eeh doo, Abaraãm karapee kä.^l ⁸P'ooj ub P'op Hagä Do kyy kerih do hä kaher'ood däk paah, rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, Judah buuj nadoo do sii hë da baad rabahado padëek da P'op Hagä Do matym gó. Hahÿÿ da Kristo ky n'aa hanäm do P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot paa Abaraãm hä: “A hyb n'aa né da sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do ky n'aa kedëng da”,^m näng kerih doo. ⁹Ti hyb n'aa, sahõnh hë Kristo hä h'yy ka'eeh do tii, Abaraãm h'yy ka'eeh doo da h'yy ka'eeh doo, ragadoo da Abaraãm hä P'op Hagä Do ky n'aa edëng do paah.

^j **3.4** Dooh ji hapëe bä baad ub nyy d' tahanäng pé tég nad'ëed is do 4 hä kerih doo. Sét né paawä Gereg kyyh, pawóp hë ta ky n'aa ta see pé noo gó. Hahÿÿ da na-ääj hë tahajaa ji erii bä: “Daap hë g'eeh tak'ëp bë ahob wät doo, Kristo hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa bë rarejäa noo gó? ÿ karën paawä bë bahapäh, dooh daap hë tado bä bë ahoop do paah.”

^k **3.6** Genesis 15.6

^l **3.7** Abaraãm karapee, P'op Hagä Do karapee, Isaraéw buuj sa hä. Ti hyb n'aa jé h'yy ka'eeh do tii, P'op Hagä Do karapee heh'äät doo, Paw-Ro wén näng.

^m **3.8** Genesis 12.3, 18.18, 22.18

¹⁰Tii d' nado sahõnh hẽ tii, Mosees ky n'aa jaw'yyk do raky daheeh do hã daab 'yyp doo. Ky n'aa kawas'ee däk tii. Tii d' né hẽ P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot ti ky n'aa: “Ky n'aa kawas'ee däk sahõnh hẽ ajyy, ÿÿj, sét né paawä resõõts bã sahõnh hẽ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo gó kerih do mahang. Sét nuu me né paawä resõõts hõm bã, raky n'aa kawas'ee däk da”,ⁿ näng kerih doo. ¹¹Ti hyb n'aa, wyt ta maab hẽ, dooh baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó ta ky n'aa jaw'yyk do hã ji daap yyp do hyb n'aa. Ti né hẽ ti P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot doo. Hahÿÿ da takerii däk ta ti ky n'aa: “Jããm hẽ edëb had'yyt da, jé ta hã h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó”,^o näng kerih doo. ¹²Hÿÿ kä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ do ji moo wät doo, dooh ji h'yy ka'eeh do tado bã. Ramoo bok do hã radaab yyp ky n'aa jaw'yyk do ky dah'eeh kar'ëen doo. Hahÿÿ da takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó ta ti ky n'aa: “Jé hahÿÿ hã kamejũũ do moo wät doo, edëb né paawä da ta hyb n'aa.”^p

¹³Ër paa ky n'aa kawas'ee däk Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ do ër nahajaa do hyb n'aa ër ky dahé bã. Tii bã kä, ër Kristo bedëëb wät ër ky n'aa kawas'ee däk do mahãnh. Ta hã tabadäng ër ky n'aa kawas'ee däk do Kristo an'oo bã, ër hã tanadëë wät hyb n'aa. Ër hyb n'aa Kristo ky n'aa kawas'ee däk paa ÿ wén näng, hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do hyb n'aa ta ti ky n'aa: “Ky n'aa kawas'ee däk da sahõnh hẽ b'aa hã sa kamag padëëk doo”,^q näng kerih doo. ¹⁴Ër ky n'aa kawasee do mahãnh ër Kristo Jesus bedëëb wät do hyb n'aa, Judah buuj nadoo do na-ããj hẽ ragadoo hÿÿ kä Abaraãm hã P'op Hagä Do ky n'aa edëng doo. Hÿÿ kä, ër sahõnh hẽ, ër h'yy ka'eeh do hyb n'aa ër gadoo P'op Hagä Do Sahee taky n'aa enooh do paah.

¹⁵Kaner'oot do ky n'aa jaw'yyk doo gó bë ÿ maher'oot Abaraãm hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ky n'aa, wakãh haa. Sa da hadoo do sii rakaner'ood bã, ramoo boo bã kerih do rakaner'oot do heen n'aa, sa häd ta hã raberih bã hyb n'aa jewyk do sa matym gó, tii bã dooh hajaa pé ta ti tahÿÿd bã. Dooh na-ããj hẽ ta jawén sa see haja bã kaner'oot do heen n'aa hã taberih nä ta ky n'aa papuu, pooj jé, ta da hadoo do sii rakaner'oot do bód nadoo doo. Ti hadoo

ⁿ 3.10 Dew-Teronom 27.26

^o 3.11 Habakuk 2.4

^p 3.12 Rewitikos 18.5

^q 3.13 Dew-Teronom 21.23

Abaraãm hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh do hã.^r 16 Abaraãm hã, ta panaa hã na-ããj hẽ P'op Hagã Do ky n'aa enooh paah, ta hyb n'aa sahõnh hẽ badäk hahÿÿ hã habong do raky n'aa kedëng. Dooh paa P'op Hagã Do ky dëë bã hajõk do ta panaa sa hyb n'aa, ta ti taky n'aa enooh doo. Sét hẽ ta panaa hyb n'aa taky däng.^s Kristo né hẽ ti sét hadoo do Abaraãm panaa, ta hyb n'aa ji wén ky n'aa kedëng. 17 Hahÿÿ d' ti ÿ hanäng péh, dooh P'op Hagã Do ky n'aa enooh do paa hah'ÿÿt pé ÿ noo bã: Abaraãm sii P'op Hagã Do kaner'ood wät paah. Baad P'op Hagã Do ky däng ta hã. Taky däng ta hã, dooh taky kahÿÿd bã ta hã taky n'aa enooh doo. Ti hyb n'aa, ta ky n'aa jaw'yik doo, 430 ta baab jawén paa bã Mosees hã kan'oo däk doo, dooh tahaja bã tahÿÿd bã pooj jé Abaraãm hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo. 18 Abaraãm hã P'op Hagã Do ky n'aa edëng do ër wë tatabëëj bã paawä Mosees ky n'aa jaw'yik do ji ky daheeh do hyb n'aa, ji haja bã paawä tii, tii bã dooh P'op Hagã Do ky n'aa enooh do hyb n'aa tado wäd bã. P'op Hagã Do ky n'aa enooh do hyb n'aa né hẽ Abaraãm gadoo P'op Hagã Do ky n'aa edëng do ta hã. P'op Hagã Do wén ky n'aa edëng Abaraãm, P'op Hagã Do ky enyym do hyb n'aa ta hã.

19 Tii d' tado bã, h'ëed hyb n'aa g'eeh takan'oo däk ta ky n'aa jaw'yik doo? Tawén kan'oo däk, nesaa do ramoo nabok hyb n'aa paawä. Takan'oo däk dó, Kristo, Abaraãm panaa, kanajaa nä bã. Ti panaa hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo. P'op Hagã Do anoo paa ta ky n'aa jaw'yik do ããs sa hã, Mosees hã raban'oo däk hyb n'aa. P'op Hagã Do ky n'aa rod Isaraéw buuj sa wë, sa ky n'aa rod P'op Hagã Do wë na-ããj hẽ ti Mosees. 20 Hÿÿ kä, sét hẽ tado bã, ta daaj hẽ taky n'aa enooh doo, dooh ji hyb n'aa karën pé ji ky n'aa rod. Sét ub né hẽ P'op Hagã Doo, ta daaj hẽ Abaraãm hã tamaher'oot do ta hã taky n'aa enooh doo.

21 Ti hyb n'aa kä, P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yik do h'yy kawareem g'eeh pooj jé taky n'aa enooh do paa hã? Dooh! Dooh ta hã tah'yy kawareem bã. P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yik do haja bã paawä ji edëb had'yyt do ji hã tan'oo bã, tii bã kä baad ër bahado däg né hẽ paawä P'op Hagã Do matym gó ta ky n'aa jaw'yik do ër ky daheeh do hyb n'aa. 22 Dooh né hẽ tahaja bã ta tii. P'op Hagã Do kyy kerih do her'oot, nesaa do ji h'yyb gó ji karën do ji hã

^r 3.15 Dooh kah'ÿÿt pé tii. Dooh ta bahãnh hanoo péh.

^s 3.16 Genesis 12.7, 13.15, 24.7

tamejō had'yyt hē. Ti hyb n'aa, jāām hē Jesus Kristo hā ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa ji gadoo P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo.

²³Kristo ewäd hyng do pooj jé, ti nuuj jé, Mosees ky n'aa jaw'yyk do āā tamoo masoo hadoo. Āā tadewäts bëeh hadoo. Āā tahag'āās ti nuuj jé, tób rayd ragadahew'ëes do hagā n'aa tabad'oo doo da, P'op Hagä Do er hā tametëeh bā kā Kristo hā ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa kā hÿÿ kā, baad ji bahado dāk ta matym gó. ²⁴Kristo ewäd hyng do pooj jé, āā hagā n'aa hadoo ti nuuj jé Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, nesaa do āā moo nabok hyb n'aa. Hÿÿ kā, Kristo ewäd hyng do hyb n'aa, baad er bahado dāk P'op Hagä Do matym gó ta hā er h'yy ka'eeh do hyb n'aa. ²⁵Hÿÿ kā, Kristo hā er h'yy ka'eeh do hyb n'aa kā, Kristo hā er daap yyp do hyb n'aa kā, dooh hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do er tahagāā wäd bā.

²⁶Ti hyb n'aa kā, P'op Hagä Do taah bë sahōnh hē, Kristo hā bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Séd bë h'yyb hedo dāk hÿÿ kā Kristo Jesus hā. ²⁷Bë nu kemuun bong bā séd hā bë h'yy kata dāk hyb n'aa Kristo sii, Kristo hadoo bë bahado dāk hÿÿ kā. ²⁸Séd uuh had'yyt er hÿÿ kā Kristo Jesus hā er h'yy kata dāk do hyb n'aa: Judah buuj ji do bā, Judah buuj nadoo do ji do bā, sa kariw n'aa ji do bā, sa karom ji do bā, aj'yy ji do bā, ÿÿnh ji do bā na-āāj hē. Séd uuh had'yyt né hē ji. ²⁹Kristo karapee bë bahado dāk do hyb n'aa, Abaraām panaa heh'āāt hadoo bë bahado dāk. Ti hyb n'aa Abaraām hā P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa tabës hÿÿ kā bë hā.

4 Panyyg ky n'aa gó bë ÿ maher'oot ji hā tabës do ky n'aa: Ji t'aah, sahōnh hē ta yb ma gadoo do pan'aa, sa karom bahānh nado ta karapee noo gó, sahōnh hē ta yb ma ta ma hado däg né paawā ta jawén. ²Ta yb ky däng do noo gó kanajaa nā bā, ta hagā n'aa mejūū ta t'aah hā ti nuuj jé. Ta ma tagadoo do pan'aa ti nuuj jé hag'āās do hā taky daheeh. Dooh ta t'aah haja bā tah'yy karēn do tamoo wäd bā. ³Ti hadoo er hā. Kristo er tabed'ëep do pooj jé, karapee t'aah hadoo ëer. Badāk hahÿÿ hā nyy da ji bad'oo, nyy da ji bawät do ky n'aa jaw'yyk doo, tak'ep er hā tamejūū ti noo gó. Ta ti kamejūū do karom hadoo nā ëer ti noo gó. ⁴Tii bā kā, P'op Hagä Do ky däng do noo gó kajaa bā kā, P'op Hagä Do mejūū ta T'aah. ÿÿn näng, ji da tabahadoo hyb n'aa. Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejūū doo bā tabenäng, ⁵āā tabed'ëep hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do hyb n'aa ky n'aa kawas'ee dāk do paah, P'op Hagä Do taah er bahadoo hyb n'aa kā. ⁶P'op Hagä Do taah er

bahadoo do hyb n'aa, P'op Hagä Do mejüü ta T'aah Sahee ër h'yyb tym gó tabawät hyb n'aa. Ti né hē, ta Sahee an'oo bä, “Ee” P'op Hagä Do ër maneënh hyb n'aa. ⁷Ti hyb n'aa kä, dooh ji hã mejüü do karom mahado wäd bä. P'op Hagä Do t'aah kä òm. Ta t'aah mabahado däk do hyb n'aa, sahõnh hē ta taah sa hã tabanoo doo, a hã da tabanoo na-ãj hē.

⁸Pooj jé, P'op Hagä Do bë nahapäh nä bä, bë h'yy kaha'eeh do sa karom hadoo paa bëeh, P'op Hagä Do nado né paawä ta tii. ⁹Hÿy kä, P'op Hagä Do bë hapäh hyb n'aa bë h'yyb gó, (bë P'op Hagä Do hapäh do hyb n'aa ÿ hanäng), h'ëed hyb n'aa p'aa hēnh bë h'yy kawareem ta ti ky n'aa jaw'yyk do nahejooñh doo, daap hadoo do wē? Bë karēn apäh ta ti hedoo do bë tamejüü p'aa hēnh, p'ooj ub bë babok doo da? ¹⁰Tsyt hē däg bë basëew däk ta äh, bë daaj hē bë tayy hyb n'aa. Kamarab heen n'aa bë teb'ëes, ji joom ji ataa do hedoo do heen n'aa bë teb'ëes, tsyt hē däg bë basëew däk ta see pé noo gó ta baab.^t ¹¹Bë ÿ hyb n'aa tón! Daap hē apäh ÿ ma met'ëeg wät Kristo ky n'aa bë mahang?

¹²Tak'ëp ÿ betsëe bë hã, wakän haa, ÿ bad'oo doo da taw'ääts hē bë bad'oo. Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã ÿ daab yb wäd bä. Pooj jé ta tii hã bë daab nayyp do hado däk ÿyh.

Pooj jé baad ÿ bë gadoo. ¹³Bë hapäh né hē, ÿ nahëe näng do hyb n'aa ti noo gó bë häj n'aa bä ÿ bewäd nä. Ti noo gó né hē pooj jé bë ÿ maher'ood wät Kristo ky n'aa hanäm doo. ¹⁴Nahäh ÿy taw'ääts hē nado né paawä bë hã ti noo gó, dooh né paa ÿ bë ty n'aa gesygyg bä. Baad ÿ bë gadoo ti noo gó. P'op Hagä Do ääs bë gadoo doo da ÿ bë gadoo paah. Kristo Jesus bë gadoo doo da ÿ bë gadoo paah. ¹⁵Tak'ëp bë tsebé ti noo gó. H'ëed hyb n'aa bë tsanebee bong? Ti noo gó, bë haja bä paawä, bë matym sii hē bë ado nyh paawä hã ÿy bë banoo hyb n'aa. ¹⁶Bë hã, bë majiü hado däk g'eeh ÿ hÿy kä, baad hadoo do bë ÿ maher'oot do hyb n'aa?

¹⁷Tak'ëp né paawä nanäng ma matëg oow bë rah'yyb en'yyim bë gadoo hyb n'aa sa hã, dooh bë hyb n'aa tado bä bë rah'yyb en'yyim doo. Rakarēn paawä bë hyb n'aa wareem ÿyh, sa hã bë h'yyb en'yyim hyb n'aa, sa hã bë maa newëe hyb n'aa kä. ¹⁸Taw'ääts hē had'yyt hē ji rah'yyb en'yyim doo, baad hadoo do hyb n'aa tado bä tii. Hÿy kä, bë mahang ÿ badoh bä, bë an'oo manä baad nadoo do jawén bë rah'yyb en'yyim doo. ¹⁹Tah haa hadoo do ÿ kamahän doo,

^t 4.10 Ta ti hedoo do rateb'ëes do hyb n'aa P'op Hagä Do gadoo red'oo.

ÿÿnh ajān benyy dāg bā ta mahÿÿnh do tahoop doo da, p'aa hēnh ÿ bahoop bē hyb n'aa, Kristo bawād wāt doo da bē baboo dāk bā kā. ²⁰ Dooch ÿ haja bā bē wē ÿ ahōm bā, ti hadoo né hē ÿ karēn paawā bē wē ÿ bahōm, baad bē sii ÿ ber'oot hyb n'aa. Ta ti ÿ wén her'oot, dooch ÿ hapēē wād bā nyy d' ÿ bad'oo bē hā.

²¹ Bēeh, Mosees ky n'aa jaw'yyk do bē hā mejūū kar'ēēn doo, bē hā ÿ eanh hahÿÿh: Dooch bē hapēē bā Mosees ky n'aa jaw'yyk do her'oot doo? ²² Pawóp mā Abaraām taah, nāng kerih do hā. Ta ÿÿm karom Agah hād nāng do sii ta t'aah seeh, ta ÿÿm heh'āāt do Sarah hād nāng do sii ta t'aah seeh. ²³ Ta ÿÿm karom sii tawén eta dāk, ta ÿÿm karom hā ta t'aah wén nyy dāk, nyy d' rabad'oo sa daaj hē rahyb n'aa newē dāk do hyb n'aa. Ta ÿÿm heh'āāt do sii tawén eta dāk, tii da P'op Hagä Do ky n'aa eno dāk do paa hyb n'aa ta hā.

²⁴ Ta ti ky n'aa gó tahajaa ji ma met'ēēg bā. Pawóp hē hadoo do ÿÿj, Agah, Sarah, pawóp hē hadoo pé P'op Hagä Do sa sii kaner'ood dāk do hadoo, Abaraām sii, Mosees sii kaner'ood dāk doo. Waēē Sinaih hād nāng doo bā ta ky n'aa jaw'yyk do sa hā tanoo doo, Agah hadoo tii. Sahōnh hē Sinaih bā kanoo do hā daap yyp doo, tak'ēp rabahoop kamejūū doo. ²⁵ Agah, waēē Sinaih hād nāng do hadoo, Arab häj n'aa bā hahāng doo. Agah hadoo Jerusarēnh panang da hē. Agah, Agah panaa tak'ēp sa hā ramejūū do rahoop doo da paah, Jerusarēnh buuj da hē rahoop tak'ēp kamejūū doo. Sa karom hadoo Jerusarēnh buuj. ²⁶ Hÿÿ kā, Jerusarēnh hÿ pong jé hana doo,^u Sarah, kamanejūū do nahoop do hadoo tii. Jerusarēnh hÿ pong jé hana do karapee ēēr, Kristo hā h'yy ka'eeh doo. Dooch kamejūū do ēr ahob bā. ²⁷ Ti ky n'aa né hē P'op Hagä Do kyy kerih doo gó kerii dāk. Hahÿÿ da takerih:

“H'yy gadajaa da òm, ÿÿnh netaah doo, taah nanāng doo.

Tsebee gó mageēēh, òm ajān mahÿÿj nahoop doo.

H'yy gadajaa da, tsebee ÿ wén nāng, ta bahānh hajōk do ÿÿnh reréd hōm do taah.

Dooch denaa hē ÿÿnh patug nāng do taah.”^v

^u 4.26 Jesus Kristo hā h'yy ka'eeh do ky n'aa né hē tii. Jé Kristo hā h'yy ka'eeh doo, dooch tahob wād bā ky n'aa jaw'yyk do tak'ēp kamejūū doo.

^v 4.27 Isajas 54.1 hā takerii dāk ta tii. Hahÿÿ d' kerih do hanāng péh: *ÿÿnh reréd hōm do taah*, Jesus hā h'yy ka'eeh do hadoo. Hajōō dāk tii. *ÿÿnh patug nāng do taah*, Mosees ky n'aa jaw'yyk do hā ky dah'eeh do hadoo. Dooch Jesus hā rah'yy kae bā tii. Hajōk Jesus hā h'yy ka'eeh doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do hā ky dah'eeh do bahānh.

²⁸ Ti hyb n'aa kā, bēeh, wakān haa hedoo doo, Isak hadoo bēeh, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do hyb n'aa tabenäng doo. P'op Hagä Do taah bē wén hado dāk, Abaraām hā P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ta ky bajawaa hyb n'aa. ²⁹ P'ooj ub, Abaraām t'aah Agah sii, nyy d' rabad'oo sa daaj hē rahyb n'aa newē dāk do hyb n'aa henäng doo, Is-maéw, rejā wät ta t'aah Sarah sii P'op Hagä Do Sahee ky gabuuj gó henäng doo. Ti hadoo da hē. Mosees ky n'aa jaw'yik do hā daap yyp do er rarejāā, P'op Hagä Do Sahee er h'yyb gó hanäng doo. ³⁰ Hÿÿ kā, hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot ta ti ky n'aa: “Mah'eed hōm ÿÿnh karom ta t'aah daheeh. Dooh ÿÿnh karom t'aah gado bā ta yb hanaa ta ÿÿm heh'aät do t'aah nemuun”,^w näng kerih doo.^x ³¹ Ti hyb n'aa wakān haa, tak'ep ta hā kamejūū do taah nado eër.^y Baad hawät do taah, kamanejūū do nahoop do taah eër.^z

5 Kristo er tabed'eep tak'ep er hā kamejūū do er ahoop do mahānh, baad er babok hyb n'aa kā. Ti hyb n'aa bē an'oo manā ta see hā bē rah'yyb mahūūm. Bē gado manā tak'ep kamejūū do rakarēn bā p'aa hēnh bē gadoo.

² Bē hyb n'aa matakā bē ÿ maher'oot doo! ÿÿh, Paw-Ro, baad bē ÿ maher'oot hahÿÿh: Masuuj noo byyh kahōg hōm do bē gado bā, daap hē da bē hā tii bā Kristo ji hyb n'aa dajep doo. ³ Sahōnh hē ajyy sa masuuj noo byyh kahōg hōm do gadoo do sa hā ÿ ab'aanh ÿ maher'ood wät doo: Ta ti bē gado bā, kamejō dāk bē hā tii bā sahōnh hē Mosees ky n'aa jaw'yik do wób bē ky daheeh na-āāj hē. ⁴ Bēeh, Mosees ky n'aa jaw'yik do ky dah'eeh do hyb n'aa kar'ēen do baad bē bahado dāk paawā P'op Hagä Do matym gó, dawēē bē baboo däg kän Kristo mahānh. Ji hā P'op Hagä Do ky ennym do bē ty n'aa gesyyg däg kän.

⁵ Eër kā, baad er gada P'op Hagä Do Sahee an'oo bā, Kristo hā er h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad er bahado dāk P'op Hagä Do matym gó. ⁶ Séd hē ji h'yy kata däg bā Kristo Jesus hā, ji masuuj noo byyh kahōg hōm do hyb n'aa nado ji tagadoo, ji masuuj noo byyh kanahōg hōm do hyb n'aa nado ji tagadoo na-āāj hē. Séd hā né hē ji ta hā.

^w **4.30** Genesis 21.10

^x **4.30** P'ooj ub, Agah, Is-maéw daheeh sa ky n'aa ta ti kerih doo. Ta ti ky n'aa gó Paw-Ro pes'āap ma matēg oow sa mahang habong doo, Mosees ky n'aa jaw'yik do sa hā karēn mejiūū doo. Dooh ta ti hedoo do ji gado bā ji mahang, tahanäng péh. Dooh P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ragado da tii.

^y **4.31** Tak'ep Mosees ky n'aa jaw'yik do mejiūū do nado eër, tahanäng pé tii.

^z **4.31** P'op Hagä Do taah er hado dāk, ta hā er h'yy ka'eeh do hyb n'aa, tahanäng pé tii. Er tawén gadoo, tak'ep er wē taky ennym do hyb n'aa, nes'aa né paawā eër.

Jāām hē takarēn do ji hā, baad ji h'yy kae heh'āāt do ta hā, ji da hadoo do ji kamahān do hā kametēēh doo.

⁷Baad paa bē babok pooj jé. Jaa bē tahewad kån baad hadoo do ky n'aa bē ky nadahé wāt hyb n'aa? ⁸Ta ti bē hā raky kah'ūūm doo, dooh P'op Hagā Do bē tanaēēnh do hanaa tado bā. ⁹Nad'ēēd its né paawā pāw makuj n'aa, jé pad'yyt hē dāg takamekuuj dāk.^a ¹⁰Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā ŷ h'yy kasadā do hyb n'aa, baad ŷ bahapāh hēp ŷŷ gó, ŷ hyb n'aa newēē doo da bē da hyb n'aa newēē na-āāj hē, séd bē h'yyb hedoo da hā ŷŷ. Doooh da ta see hadoo bē hyb n'aa newē bā da. P'op Hagā Do rejāā da bē h'yyb manepēē bong hanoo doo, hyb n'aa jawyg né paawā ta ti ta wób sa hā.

¹¹Wakān haa, ŷ na-āāj hē ŷ mejō nā bā paawā ta wób ramasuuj noo byyh kahōg hōm hyb n'aa, te hub tado bā paawā tii, dooh paawā Judah buuj ŷ rarahejā bā. ŷ ma met'ēēg nā bā paawā taw'āāts hē né hē ji masuuj noo byyh kahōg hōm doo, tii bā Kristo b'aa hā kajatsēk do hā dajēp do ky n'aa, dooh paawā Judah buuj tah'yyb rejā wād bā. ¹²Ta ti ajyy ji masuuj noo byyh kahōg hōm do mejūū doo, ta ti ky n'aa me bē h'yyb manepēē bong hanoo doo, taw'āāts hē paawā sahōnh hē sa hā hanāng do ragahōg hōm.

¹³Bēēh, wakān haa, P'op Hagā Do bē tatsyyd wāt ky n'aa jaw'yyk hedoo do tak'ēp ji mejūū do bē hā tamanejō wāt hyb n'aa, baad bē babok hyb n'aa kā. Doooh nesaa do ji h'yyb sāg karēn do jawén ji awāt do hyb n'aa tado bā tii d' tabad'oo ēr hā. Doooh. Tak'ēp ky n'aa jaw'yyk do ji hā tamejūū do mahānh ji tawén ed'ēēp, kamahān gó ēr masa hyb n'aa ēr da hadoo doo. ¹⁴Ta tii d' ŷ wén her'oot, sahōnh hē P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk doo, hahŷ sét hē hadoo do tamejūū do hā kametā dāk: “Makamahān a da hadoo doo, a hā makamahān doo da.”^b ¹⁵Bē hyb n'aa matakā! Bē kamanahān bā bē da hadoo doo, bē mahang ta see kamajē bā ta see wē, ta see rejā bā ta see tabanas'aa mo n'aa me, tii bā da bē d' gawatsik.

**Taw'āāts hē ji anoo P'op Hagā Do Sahee ji
tah'yyb mahūūm do ky n'aa hahŷŷh**

¹⁶Ti hyb n'aa kā bē ŷ maher'oot hahŷŷ da: Bē an'oo P'op Hagā Do Sahee bē tah'yyb mahūūm hyb n'aa, tii bā da dooh bē moo boo

^a 5.9 Hahŷŷ d' Paw-Ro hanāng péh: Kanahēn d'os hē né paawā baad nadoo do ma matēg oow rama met'ēēg bā, ta s'ee hēnh da rah'yyb mahūūm hajōk doo.

^b 5.14 Rewitikos 19.18

bä nesaa do bë h'yyb säg karën doo. ¹⁷Nesaa do ji h'yyb säg karën doo, dooh takarën bä P'op Hagä Do Sahee karën doo. P'op Hagä Do Sahee dooh takarën bä na-ãäj hë nesaa do ji h'yyb säg karën doo. Pawóp hadoo do kamajĩ ji h'yyb gó, ti hyb n'aa dooh bë haja bä bë moo boo bä ti bë karën paawä bë moo bong doo. ¹⁸P'op Hagä Do Sahee bë tah'yyb mahũüm bä bë an'oo bä, dooh ky n'aa jaw'yyk do bë hã tamejõ wäd bä.

¹⁹Wyt ta maab hë nesaa do sa h'yyb säg karën do jawén habok do moo bok doo: Sa yĩm nadoo do sii, sa patug nadoo do sii rabahe'yĩh, nesaa do nu meby n'aa näng do sa hã hanäng doo me ramoo bong, dooh rah'yy keba bä ta ti hedoo do hã. ²⁰Kabarii hã rah'yy ka'eeh, raweh'ëeh. Ramehëm. H'yy gaëej gó rababok, ky ked'aak, ta wób hã rah'yy kajew'ëes. Nayyw hë rakawajãän. Ta wób sa bahãnh rakarën ranu gapad'ëek, dooh rakarën bä séd rah'yyb hedo bä ta wób sa hã. ²¹Ta wób wë hanäng do raty geh. Jarakë hedoo do hã rabaom. Ta bahãnh rabawëh, rabeëk. Hajõng nä ti hedoo do ramoo bong na-ãäj hë. P'aa hënh tak'ëp péj bë y maher'oot: Tii d' hawät doo, dooh da P'op Hagä Do gado bä tabag'ãäs doo bä.

²²Tii d' nado rabad'oo P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũüm doo. P'op Hagä Do Sahee hanaa ji kamahãän doo, baad ji tsebé doo, ji h'yyb nãm doo, nayyw hë kawanajãän doo, ji ky enyym doo, baad ji da hadoo do ji gadoo doo, h'yy kaneh'yĩt doo, ²³kaja hë denaa hë ji h'yyb ji mahũüm do ji da hadoo do wë, ji h'yyb ji meduuk do na-ãäj hë. Dooh ky n'aa jaw'yyk pé ta ti hedoo do meduuk péh. ²⁴Kristo Jesus karapee hedoo doo, dooh nesaa do sa h'yyb säg karën do jawén raboo boo bä. Reréd hõm nesaa do sa h'yyb tak'ëp karën doo. B'aa kajatsëk do hã repëem däk hadoo ta tii. ²⁵Ti hyb n'aa, papuuj gó ër babok P'op Hagä Do Sahee anoo do hyb n'aa, taw'ãäts hë hỹy kä ër ky daheeh né hë P'op Hagä Do Sahee ër hã metëeh do ër h'yyb gó. ²⁶Taw'ãäts hë dooh ër h'yy kasabé bä. Taw'ãäts hë dooh ër mety bä ër da hadoo doo. Taw'ãäts hë dooh ër h'yy kajewëets bä ër da hadoo do wë.

Ji da hadoo do ji masa do ky n'aa hahỹh

6 Wakã haa, nesaa do bë see moo wäd bä, tii bä taw'ãäts hë bëeh, P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũüm doo, bë maher'ood ta hã nesaa do taberéd hõm hyb n'aa, p'aa hënh tabanoo hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũüm ta hã. Taw'ãäts hë kaja hë

denaa hē bē h'yyb bē mahūūm ta hā bē maher'oot bā. Ta ti hedoo do hyb n'aa ta see mamaher'oot bā, taw'āāts hē baad mamatakā a daaj hē, nesaa do ōm sii hē tah'yyb natatuk hyb n'aa. ²Bē masaa bē da hadoo doo, hejooonh do ta wē takametēēh bā. Tii d' bē adoo bā, Kristo ky n'aa jaw'yyk do bē ky dahé däg kän.^c

³Hyb n'aa sakog is do seeh, “Ŷ hyb n'aa jawyk”, ta h'yyb gó taky hadoo bā, ta daaj hē takawadii. ⁴Taw'āāts hē ji daaj hē ji moo wāt do hā ji hyb n'aa newēē baad ji do bā. Baad ji do bā, ji hegāā bā ji daaj hē, tii bā ji moo wāt do hā tahajaa ji tsebé. Dooh hyb n'aa pé tii bā ta wób rababok do hā ji kametyy. ⁵Taw'āāts hē sét ken'yyh ji, ji gadoo, ji moo wāt P'op Hagä Do anoo do ji hā ji moo wāt hyb n'aa. Ti hyb n'aa, dooh hyb n'aa pé ta wób ramoo bok do hā ji kametyy ŷ wén näng.

⁶Taw'āāts hē P'op Hagä Do kyyh ma kamet'ēēk do ramasa sa ma matēg, sa wē hanäng do uuh me.

⁷Bē hā hē bē kawad'ii manäh! Dooh hajaa pé P'op Hagä Do wadii péh. Ji ejoom doo, ti né hē ti ta jawén ji ataa doo. ⁸Hahŷŷ d' ŷ hanäng péh: Jé sa h'yyb säg karēn do jawén habok doo, ti hanaa né hē ragadoo da tak'ēp rahob had'yyt doo. Jé P'op Hagä Do Sahee karēn do jawén habok doo, ragadoo da ji edēb had'yyt do P'op Hagä Do pa. ⁹Ti hyb n'aa, taw'āāts hē dooh er h'yy gejë hōm bā baad hadoo do er moo bok do hā. Ęr h'yy ganejë bā, P'op Hagä Do h'yyb däng do noo gó er gadoo da baad hadoo doo. ¹⁰Ti hyb n'aa kã, er haja bā, taw'āāts hē baad hadoo do er moo boo had'yyt bā sahōnh hē sa hã. Taw'āāts hē ti bahānh tii d' er bad'oo, er masa, er nemuun Kristo hā h'yy ka'eeh do sa hã.

Tagadēēg ub Paw-Ro maher'oot do hahŷŷh

¹¹Bē hegāā hahŷ bē ner'ood bā, tēg ewēēh do hā moh ŷŷ me bē ŷ ma erii kän hahŷ tagadēēg ub do bód.^d

¹²Ta tii d' karēn do bē ramejūū bē masuuj noo byyh bē kahōg hōm hyb n'aa, jãām hē ta wób rah'yyb en'yyym do hyb n'aa tii d' rawén mejūū. Dooh rakarēn bā Judah buuj wób, tak'ēp ta ti mejūū do sa hā rarahejãã Kristo b'aa hā kajatsēk do hā dajēp do ky n'aa

^c 6.2 Hahŷ Kristo ky n'aa jaw'yyk doo: “Taw'āāts hē bē ŷ kamahān doo da bē kamahān ta wób.” Jowāw 13.34.

^d 6.11 Paw-Ro bahed'oo doo da, tamaher'oot baad herih hajaa do hā nyy da raberih hyb n'aa ta kyyh. Tii bā kã, tagadēēg ub, ta daaj hē tado dāk ji merih do nahēēh, tagadēēg ub hadoo do ta daaj hē taberih hyb n'aa. Ti hyb n'aa tii da Paw-Ro wén her'oot ta tii.

hyb n'aa. ¹³Sa daaj hẽ dooh raky dahé bã Mosees ky n'aa jaw'yyc doo, ti hadoo né hẽ rakarẽn bã gadoo bã masuuj noo byyh kahõg hõm doo, ta ti bã gadoo do hyb n'aa Judah buuj wób sa matym gó rah'yy kasab'ee hyb n'aa. ¹⁴ÿÿ kã, jããm hẽ ÿ karẽn ÿ h'yy kasab'ee b'aa kajatsëk do hã Jesus Kristo, Ër Wahë N'aa dajëp do hyb n'aa. B'aa kajatsëk do hã Kristo dajëp do hyb n'aa, sahõnh hẽ badãk hahÿÿ hã ji h'yyb karẽn do dajëb kãn hadoo hã ÿÿ. ÿ na-ããj né hẽ ÿ dajëb wãt hadoo ta ti hedoo do hã. Dooh ta ti jawén ÿ awãd wãd bã. ¹⁵Ji masuuj noo byyh kahõg hõm do hã nado ti ji hyb n'aa matakëë doo, ji masuuj noo byyh kanahõg hõm do hã nado na-ããj hẽ. Dooh its ti P'op Hagã Do matym gó. Jããm hẽ taw'ããts hẽ ji hyb n'aa matakëë papuuj gó ji bawãt do hã, P'op Hagã Do Sahee anoo doo. ¹⁶Ta tii hã hyb n'aa matakëë do sa hã, papuuj gó habok do sa hã, h'yyb nãm do ÿ karẽn P'op Hagã Do anoo. ÿ karẽn P'op Hagã Do t'yyd mehÿin tii. Ti né hẽ ta karapee heh'ããt doo.

¹⁷Hup ÿÿ hã ti anãng rok ÿ tyw n'aa paah, Jesus hyb n'aa ÿ rarahejãã doo.^e Ti hyb n'aa, hÿ jawén, dooh ÿ karẽn wãd bã ran'oo bã, bã hyb n'aa h'yy katón do ÿ ahob wãd bã.

¹⁸ÿ karẽn ër Wahë N'aa Jesus Kristo ky enyym sahõnh hẽ bã hã, wakãn haa hedoo doo. Jããm hẽ kã.

^e **6.17** Ma matëg oow rah'yy kasab'ee masuuj noo byyh kahõg hõm do heen n'aa hã. Sa hã, ti ti metëeh baad ji do bã P'op Hagã Do matym gó. Dooh its ta tii. Paw-Ro hub hã rahapãh hajõng ta rog tyw n'aa paah, tak'ëp rarahejãã do paa haj'aa. Jesus panyyg hanãm do hyb n'aa Paw-Ro ahoop tii. Tii hã rahapãh ny hadoo do baad Jesus ky daheeh doo.